

כנגד שוללי אחד-העם

(דעה אישית)

י.ד. אברמסקי

הלא דבר הוא: למעלה מחמישה עשורי-שנים אחרי מות „אחד-העם“, ועדיין אינו מניח לרבים לישון! והלא גם קנאתו וגם שנאתו כאילו כבר אבדו ברבות-הימים, השנאה אליו וקנאת-הסופרים, לפי הכלל: כל הבא אחרון גדול מחברו, בחזקת האחרון הכביר.

— א —

רצונך להכיר אנשים?

הסתכל בטענותיהם כלפי אחד-העם וידעת מי ומה הם. אנשים מסוימים קשה להם אחד-העם ועדיין הוא כעצם בגרונם.

נדמה לי: שורש-דבר קל לגלותו. לא רחוק הוא:

גדולה שנאה אשר ישנא עריק את המתנדב-לצבא, ורכה המשתמה אשר ישטום העבר האומר „אהבתי את אדוני“ לאיש האומר: אהיה ארון לעצמי.

ואחד-העם לא נחבא לברוח, מעורו לא נס מן המערכה. הוא גייס את עצמו,

ואמר: הנני!

ליושר נולד אחד-העם, וביושרו עמד. לא סטה מעצמו. היה בו כשרון-לצדק, לחוש צדק. אפפתו תודעת צדק. אכן, גם זה מסימני-הזמן — סופר עברי מנסה

לבטל את אחד־העם: הן אחד־העם העמיד את היהדות על . . . הצדק! וכי היהדות היא צדק? זו כל התורה כולה?

אחד־העם תמיד נראה כבר־ראש וכבר־משקל, ואילו יריביו — יקלו, לא יעורו אמון. אם יהיה אחד־העם בכף־מאזניים אחת והם בכף־מאזניים אחרת, הוא מכריע את כולם.

רושם זה מנין?

אם אתה צופה לאחור, סוקר את מחצית־היובל שמאז מותו ועד המדינה, אם אתה בודק את העתונים של הימים ההם, אתה ממש כאיש נדהם: עד מה לא נלחמו אז מלחמת דעות בישראל! מה מעט הובעו דעות אישיות בזמן ההוא! כגון אנשי־האוניברסיטה בטרם מדינה. כל מה שאמר בעל־הבית — עשו, חוץ מצא, שלא יצאו מדעתו של „בעל הבית“ ולא שינו מדעתו. הדעות היו מאגנסיות או של המפלגה שבישוב. היו קטווי־דעות, אבל לא אנשי־דעות. ולא רק בקרב האוניברסיטה.

ואחד־העם איש־דעות היה. הוא הגה את דעותיו שלו. הוא היה כן־חורין, לא החניף לתקיפים־בשעתם. הוא היה איש־הכבוד, לא איש־„ביבודים“. איש נקי, שנשא ידיו קודש, איש ידיים עדינות, לא איש־כפיים, לא איש־„זרוע“ . . .

— ב —

אחד העם הוא דמות. אחרים בזמננו לא נעשו דמויות מבחינה זו אין לו תמורה, בבחינת היה איש, וראו: אין עוד איש אחר. איש אציל היה, ואצילותו מרגיזה עד היום, וכראי קצף.

ומה אנו רואים? גמדים קופצים כנגד הירח ואינם יכולים לנגוע בו, והוא, הירח, שט לו הלאה, הלאה, והוא מאיר והוא עצוב . . .

מסתכל אני בדמותו של אחד־העם, והיא מנחמת אותי ואומרת: ישחקו הנערים, הם ורבותיהם. גם גל עכור זה יעבור. תשועת־ישראל לא תבוא עלי־ידי „דיפלומטים“ וגם לא עלי־ידי „אנשי־רוח“ העושים את הרוח קרדום לחפור בו ועושים אותו שעשועים. אבל היא תבוא עיני אנשי־אמת ברי־לב הנלחמים לאמת ועומדים בפרץ . . .

כי הוא ידע על מה חרבה הארץ: על שרבו בה מזויפי־מטבעות־לשון ומדברי־בסגנון לא שלהם. הוא לא התירא לא מן המינים ולא מן המאמינים, לא מכת־הקיצונים ולא מכת רודפי־השלום, אלא מכת־הלצנים ומאותם אוהבי־ישראל, המליטים פניהם, כי יראו מהביט ומראות, ונוח להם בהרהור־הלב ובמליצת־שפתיים. הוא היה אישיות, ז.א. לא המיר טעמו כהמיר העתים; איש שתמיד פניו שלו היו לו; לא איש־מסכה; איש ללא זולות וללא לזות־שפתיים, שאפילו יום אחד בשנה לא היה לו יום „פורים“: שחוק — כן. לצנות — לא. וגם בשחוקו כאב לבו . . .

הוא החל להיות גבור־האמת ויהי דובר אמת. וחותרו אמת ופתילו אמת. א.

(א) הוא היה איש. איש לא הגיס לבו בו ואיש לא דיבר אליו פורמית, אלא תמיד ביראת־הרוממות, כשמורא הרב עליו. ואני עוד הספקתי לשמוע מפי הד״ר מ. גליקסון מעשה זה, מעשה נורא־הוד: שבת או שבתיים לפני פטירתו ישבו אנשים בביתו של אחד־העם, וכמה פעמים רמו ביאליק לגליקסון שדבר לו אליו. וכשיצאו סיפר לו ביאליק איזו בדיחה ואמר לו: לפני הרב לא יכולתי לספר זאת . . . ז.א. ביאליק קרא את אחד־העם „הרב“ גם שלא בפניו, כשהזכירו בינו לבין חבריו!